

CATERINA ALBERT, «LA RETIRADA NO ÉS COBARDIA»

L'estiu de 1898 Caterina Albert i Paradís guanyava dos premis en el Novè Certamen Literari d'Olot. El jurat, presidit per Francesc Matheu, li premiava el poema *Lo llibre nou* i el monòleg *La Infanticida*. Tot i que Albert ja havia publicat algunes composicions en revistes i diaris, aquesta darrera obra suposava la seva entrada en el món literari català. Però la cruesa de l'argument –la mort d'un nadó il·legítim a mans de la seva mare, pertorbada pel rebuig familiar i social–, la violència del llenguatge i, per descomptat, l'autoria femenina feren esclatar l'escàndol. *La infanticida* no seria representada ni publicada fins l'any 1967, ja com a obra pòstuma.

A partir d'aquell moment Caterina Albert es retira d'escena amb el seu nom propi. Des d'aleshores el seu potencial literari es desenvoluparà sota el nom de Víctor Català, personatge d'una obra inacabada i que, com a pseudònim, li servirà per separar la seva activitat com a escriptora de la vida personal de dona benestant de la burgesia catalana.

Amb la publicació de *Drames rurals*, l'any 1902, i sobretot de *Solitud*, el 1904, Víctor Català irromp amb força en el panorama literari català. Ambientades en un context rural i de clara vinculació amb el moviment modernista, toparan amb la puixança de l'incipient Noucentisme i la seva predilecció per l'ordre i la civilitat. Víctor Català, doncs, fa una discreta retirada que no trencarà fins el 1918 amb la publicació de *Un film: 3000 metres*. La seva carrera, que abasta àmbits molt més variats del que sovint se li reconeix, torna a emmudir durant uns anys amb motiu de la guerra civil, i es perllongarà tant en prosa com en vers fins gairebé la seva mort, l'any 1966.

Enguany, en el cinquantenari del seu traspàs, la Biblioteca de Catalunya ha pogut adquirir el manuscrit original de la seva primera obra important, *La Infanticida*, juntament amb l'acta del certamen literari olotí i una carta –extraordinària– de Caterina Albert a Josep Berga i Boada, secretari del jurat, en què l'autora es veu obligada a justificar l'obra. Perquè, com ella hi deixà anotat, “la retirada no és cobardia, sinó consideració a si propi y a qui pugui judicar-lo”.

Jaume Clarà, *Secció de Col·leccions Generals*
Anna Gudayol, *Secció de Manuscrits*

Imatge: «Reproducció d'un dibuix de J. Longoria gravat en coure per J. Torné, publicat a Solitud, Barcelona, 1929»

1: L'INFANTICIDA, UN INICI CONTROVERTIT

JOSEP BERGA I BOADA. *Nové Certamen Literari d'Olot*. Memòria del secretari. 1898

CATERINA ALBERT. *L'infanticida: monòlech dramàtic en vers*. [1898]. Manuscrit autògraf amb alguna esmena

CATERINA ALBERT. Carta a Josep Berga i Boada. L'Escala, 7 d'octubre de 1898

L'Olotí. Any 11, núm. 543 (26 de juny de 1898)

VÍCTOR CATALÀ. *Teatre inèdit*. Precedit de “El teatre de Víctor Català”, per Josep Miracle. Tàrraga : F. Camps Calmet, 1967. Conté: La infanticida ; Verbagàlia ; Les cartes ; L'alcovota. Top.: 16-I-81

Programa de l'homenatge a Caterina Albert i Paradís, Víctor Català, en el primer aniversari de la seva mort. Palau de la Música catalana, 14 de març de 1967. Top.: ms. 9600/13-Albert, Caterina

VÍCTOR CATALÀ. *La Infanticida i altres textos*. Introducció d'Helena Alvarado i Esteve. Barcelona : La Sal, DL 1984. (Clàssiques catalanes ; 5). Top.: 2006-8-18759

2: 1898-1910, LA CONSOLIDACIÓ LITERÀRIA

VIRGILI D'ALACSEAL [VÍCTOR CATALÀ]. “Flors de la Xina”. *Almanach de La Esquella de la Torratxa pera 1899*, p. 186. Top.: RRC-8-64

VÍCTOR CATALÀ. *Lo Cant dels mesos*. Barcelona : Tip. “L'Avenç”, 1901. Top.: 2007-12-C 17/26

-. *4 monòlechs*. Barcelona : Tip. “L'Avenç”, 1901. Top.: Pin-8-4

-. *Dramas rurals. Il·lustracions de l'autor*. Barcelona : Tip. “L'Avenç”, 1902. Top.: Res 1169-12º

-. *Ombrívoles*. Barcelona : Tip. “L'Avenç”, 1904. (Biblioteca popular de “L'Avenç” ; 17). Top.: Res 1185-12º

-. *Llibre blanch : policromi, tríptic, poesies*. Barcelona : Il·lustració Catalana, [1905]. Top.: 8-III-66

-. *Cayres vius*. Barcelona : Fidel Giró, 1907. (Biblioteca Joventut. Top.: Res 1168-12º

-. “Secretet rosa”. *Feminal*, núm. 43 (30 octubre 1910), p. [9]-[10]. Top.: RRC-Fol-39

-. *Poesies*. Barcelona : Il·lustració Catalana, [1917?]. (Lectura popular : biblioteca d'autors catalans ; 210). Top.: Rull C 13/38-8º

3: SOLITUD, UN CLÀSSIC

Joventut. Any V, núm. 222, 12 maig 1904, p. 312, i núm. 223, 19 maig 1904, p. 313. Anunci de la publicació de *Solitud* i sumari del primer número en què es publicà. Top.: 05(46.71Bar)Jov

VÍCTOR CATALÀ. *Solitud*. Barcelona : Joventut, 1905. (Biblioteca de Joventut). Top.: mrgII-JMG 923

-. *Solitud*. 3a ed. Barcelona : Joventut, 1909. (Biblioteca Joventut). Top.: 83-8-11022

-. *Solitud*. Barcelona : Ramon Muntaner, 1943. Top.: 2006-8-21509

-. *Solitud*. 5a ed. revisada i amb un fragment inèdit i a més d'un pròleg escrit expressament per aquesta edició de Lluís Via. Barcelona : Llibreria Verdaguier, 1946. Top.: 2013-8-7430

-. *Solitud*. Mèxic, D.F. : Catalònia, 1946. (Col·lecció Catalònia ; 12). Top.: 2003-8-6943

-. *Solitud*. Il·lustrada per Alexandre Coll Blanch. Barcelona : La Llumenera, 1961. Top.: 12-IV-56

-. *Solitud*. Barcelona : Edicions 62, 1979. (Les Millors obres de la literatura catalana ; 27). Top.: 2005-8-27477

-. *Solitud*. Valoració crítica per Manuel de Montoliu. Barcelona : Selecta, 1976 (Antílop ; 1). Top.: 2005-8-20786

-. *Solitud*. Estudi introductor d'Isidor Cònsul. Barcelona : Edicions de la Magrana, 1996. (L'Esparver. Llegir ; 75). Top.: 2005-8-3077

-. *Solitud*. Estudi preliminar amb propostes de treball i de comentari de text a cura de Toni Sala. Barcelona : Edicions 62, 2005. (Educació 62 ; 8). Top.: 2006-8-8568

-. *Solitud*. Ed. especial centenari. Barcelona : Edicions 62, 2005. (El Balanci ; 510). Top.: 2006-8-31846

4: LES REPRESSES (1920-1950)

VÍCTOR CATALÀ. *El Calvari d'en Mitus*. Barcelona : Impremta Ràfols, 1917. (La Novela nova ; 3). Top.: 2012-12-C 26/25

-. *La Mare balena*. Barcelona : Editorial Catalana, 1920. (Biblioteca catalana ; 16). Top.: 2014-8-1156

-. *Un Film : 3.000 metres*. Barcelona : Llibreria Catalònia, [1919]. 3 v. (Biblioteca literària ; [91]-[93]). Top.: 83-8-21231 (v. 1)

-. *Carnaval*. Barcelona : Publicaciones Mundial, [192-]. (La Novela femenina). Top.: 1997-12-C 12/1

-. *Nostr'amo : novel·la inèdita*. Il·lustracions d'A. Jimenez. Barcelona : Imp. L'Avenç Gràfic, 1923. (La novel·la d'ara ; 2). Top.: P.P. 1/2

-. *Els Centaures : novel·la original i inèdita*. Il·lustracions de Capuz. Barcelona : Imp. L'Avenç gràfic, 1924. (La Novela d'ara ; 39). Top.: 2003-12-C 3/19

- *Contrallums : narracions*. Barcelona : Gost, 1930. Top.: Res 1171-12º

- *Mosaic III : impressions literàries sobre temes domèstics*. Barcelona : Dalmau, 1946. (Biblioteca Nova Renaixença). Top.: 2005-8-17301

- *Retablo*. Ilustraciones y cubierta: J. Colom. Barcelona : Ediciones Mediterràneas, [impr. 1944]. Top.: 2006-8-26179

- *El Centaure ; i La Pua de Rampi*. Pròleg de l'autor. Gravats a l'aiguafort de Pere Riu. Barcelona : Fruits de tardor, 1949. Top.: 096-4-40

- *Jubileu : novíssims contes inèdits*. Pròleg de Josep Miracle. Barcelona : Selecta, 1 951. (Biblioteca Selecta ; 85). Top.: Foi-8-3690

- *Vida mòlta*. Barcelona : Selecta, 1950. (Biblioteca Selecta ; 65). Top.: Foi-8-3772

5: LLIGAMS LITERARIS I PERSONALS

CATERINA ALBERT. Carta a Joan Maragall. 12-16 maig 1903. Top.: mrgll-Mss. 1-5-10/3

- Carta a Àngel Guimerà. L'Escala, octubre de 1922. Top.: Fons Angel Guimerà. Correspondència / Albert, Caterina (capsa 31)

- Carta a J. Pin i Soler. L'Escala, agost de 1922. Top.: Ms. 4514/2 - Albert

- Cartes a Francesc Matheu. 1902-1934. Top.: Ms. 2209-I, docs. 12-130

VÍCTOR CATALÀ. *Solitud*. Edició il·lustrada ab un retrat del autor y divuyt composicions originals de J. Longoria gravades en coure per J. Torné. Barcelona : Miquel-Rius, 1929. Top.: P.P. 1209

CATERINA ALBERT. Carta a Ramon Miquel i Planas. [1929]. Top.: Correspondència Ramon Miquel i Planas / Albert, Caterina (capsa 31)

- Cartes a Joan Junceda. Barcelona, 18-27 de juliol de 1944. Top.: Fons Joan Junceda. Correspondència / Albert, Caterina

VÍCTOR CATALÀ. *Obres completes*. [Pròleg de Manuel de Montoliu]. Barcelona : Selecta, 1951. (Biblioteca excelsa ; 9). Top.: P.P. 677

CATERINA ALBERT. Carta a Manuel de Montoliu. Barcelona, 31 de gener de 1951. Top.: Ms. 3914 / Albert, Caterina

Programa i menú de l'homenatge a Víctor Català amb motiu del seu 90è aniversari. Figueres, 27 setembre 1959. Amb dedicatòria de V. Català a Isidre Magriñà, i signatures dels assistents. Top.: Fons Isidre Magriñà. Correspondència / Albert, Caterina

CATERINA ALBERT. Carta a Valentina Renart. L'Escala, juny de 1963. Top.: Col·lecció d'autògrafs Borràs / Albert, Caterina

6: VÍCTOR CATALÀ AL MÓN

VÍCTOR CATALÀ. *Soledad : novela catalana*. Traducción de Francisco Javier Garriga. Ilustraciones de Arcadio Mas y Fondevila. Barcelona : Montaner y Simón, 1907. Top.: A 83-8-3863

- *Sankt Pons : Roman*. Berlin : Fischer, 1909. Top.: 2008-8-34883

- *La Enjuta*. Traducción de M. Domenje Mir. Barcelona : E. Domenech, 1910. Top.: F 83-8-2343

- *Solitudine*. [Trad. e introd. di Alfredo Giannini]. Lanciano : Carabba Ed., 1918 (Scrittori italiani e stranieri). Top.: Toda 6-I-22

- *Vida trágica : colección de cuentos*. Traducción y prólogo por Angel Guerra. Ilustraciones de Luis Palao. Madrid : [s.n.], [ca. 1920]. (Biblioteca "Patria" de obras premiadas ; 35). Top.: 2008-8-3393

- *La Madre ballena*. [Traducción del catalán por Rafael Marquina]. Madrid : Ediciones de "La Prensa", 1921. Top.: A 83-8-3862

- *Soleco*. Tradukis el la kataluna lingvo Josep Ventura i Freixas. Antauparolo de Josep Miracle. Ilustrajoj de Alexandre Coll. Barcelona : [s.n.], 1967. Top.: 2006-8-24534

- *Soledad*. Versión española de Basilio Losada. Madrid : Alianza Editorial ; Barcelona : Enciclopèdia Catalana, DL 1986. (Biblioteca de cultura catalana ; 5). Top.: 2006-8-15123

- *Solitude : a novel*. Translated from the Catalan with a preface by David H. Rosenthal. With the Author's Foreword to the Fifth Edition. Columbia [etc] : Readers International, cop. 1992. Top.: 1993-8-1099

- *Solitud : Roman*. Mit einem Nachwort von Jordi Puntí. Aus dem Katalanischen von Petra Zickmann. München : SchirmerGraf, cop. 2007. Top.: 2008-8-3538

- *Eenzaamheid*. Vertaald door Elly Bovée. [Amsterdam] : Thomas Rap, 2011. Top.: 2012-8-14391

- *Solitud*. Arrevirada de Maria Vergés i Pérez. Rrevisión deth tèxte: Frederic Vergés. Lleida : Pagès, 2007. (Garona. Clàssics ; 1). Top.: 2008-8-19929

- *Solitude : roman*. Traduit du catalan par Marcel Robin. Revu, corrigé et complété par François-Michel Durazzo. [Paris] : Phébus, cop. 2014. Top.: 2015-8-18098

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56
08001 Barcelona
Tel. 93 270 23 00
A/e: bustia@bnc.cat
<http://www.bnc.cat>

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h
Dissabtes, de 9 a 14 h

Caterina Albert, "la retirada no és cobardia"

Del 22 de juliol al 5 de setembre

Reproducció d'un dibuix de J. Longoria gravat en coure per J. Torné, publicat a Solitud, Barcelona, 1929

